

Μουσείο και Νεωτερικότητα

Εκδόσεις Παπασωτηρίου
Αθήνα, 2007

Περίληψη

Το βιβλίο επιχειρεί μια συνοπτική αλλά πολύπλευρη μουσειολογική-αρχιτεκτονική προσέγγιση στο φαινόμενο του σύγχρονου μουσείου.

Το μουσείο, ως θεσμός και ως κτίριο, εμφανίστηκε στις δυτικές κοινωνίες μόλις στις αρχές του 19ου αιώνα. Από τότε είχε μια συνεχή και θεαματικά επιταχυνόμενη εξέλιξη και ανάπτυξη. Κατά τα τελευταία εκατόν εβδομήντα πέντε, δηλαδή από τότε που άνοιξε τις πύλες του το πρώτο ευρωπαϊκό μουσείο. Σήμερα το μουσείο, απαραίτητος πολιτιστικός εξοπλισμός τόσο για μια μητρόπολη όσο για μια κωμόπολη, τόπος μαζικής επίσκεψης, θέμα στον ημερήσιο τύπο, περιζήτητο αντικείμενο ανάθεσης για το διεθνές αρχιτεκτονικό star system, συχνά τοπόσημο και μοχλός οικονομικής ανάπτυξης για μια περιοχή, αποτελεί αυτόνοτο συστατικό της μαζικής μας κουλτούρας. Γιατί συμβαίνουν όλα αυτά;

Το μουσείο είναι ένα άριστο παράδειγμα για τη μελέτη της γέννησης και της ανάπτυξης ενός θεσμού και του κτισμένου του κελύφους στην νεωτερική κοινωνία. Η συνήθης μονόπλευρη ενασχόληση με τμήμα του ζητήματος («η αρχιτεκτονική του μουσείου», «ο θεσμός και η λειτουργία του μουσείου», «τάσεις και εξέλιξη του εκθεσιακού σχεδιασμού» κ.ο.κ.) δεν αρκούν για την κατανόηση του συνολικού, σε τελική ανάλυση κοινωνικού-πολιτισμικού φαινομένου, όπως βέβαια και για την κατανόηση της εμφάνισης και εξέλιξης κάθε είδους κτιρίων.

Η εδώ προσέγγιση παρακολουθεί το φαινόμενο μέσα από την διαλεκτική σχέση κοινωνικο-πολιτισμικής εξέλιξης της νεωτερικής Δύσης, εμφάνισης κοινωνικών αναγκών, δημιουργίας θεσμών για την κάλυψή τους, σχεδιασμού και κατασκευής κελυφών για τη στέγαση των θεσμών, ανάδραση της λειτουργίας των θεσμών και των κελυφών τους επάνω στην κοινωνία. Έτσι, εξετάζεται η εξέλιξη των τύπων μουσείων σε σχέση με την εξέλιξη του εκθεσιακού σχεδιασμού, και αυτά σε συνάρτηση με τις εκάστοτε κοινωνικές επιταγές, ενώ παράλληλα επισημαίνεται και η σχετική αυτονομία κάθε επιμέρους παραμέτρου: Η μορφή ενός κτιρίου μουσείου ή μια μουσειακής έκθεσης ερμηνεύεται τόσο μέσα από την απώδη της σχέσης με τις παραμέτρους που την μορφοποιούν, όσο και μέσα από την άμεση σχέση της από την «αρχιτεκτονική ιδεολογία», από το αρχιτεκτονικό στίλ στο οποίο εντάσσεται, το οποίο βέβαια και πάλι αντανακλά τις γενικότερες κοινωνικο-πολιτισμικές αξίες.

Ποιότητα του συγγραφέα είναι ότι για να κατανοήσουμε τα κτίσματα πρέπει να κατανοήσουμε την κοινωνία, αλλά και ότι η σε βάθος κατανόηση των κτιρίων μας βοηθά στην πιο συγκεκριμένη και πρακτική κατανόηση της κοινωνίας.

Περιεχόμενα

1. Πρόλογος

2. Το θέμα

Το φαινόμενο και το ερώτημα Μέθοδος και ορολογία

3. Νεωτερικότητα

Κοινωνική εξέλιξη
Εξέλιξη της επιστήμης και της επιστημολογίας
Φιλοσοφία

4. Γέννηση και σταδιοδρομία του μουσείου

Καταγωγή και προέλευση
Ο 19ος αιώνας
Εκθεσιακός σχεδιασμός κατά τον 19ο αιώνα
Ο Μοντερνισμός
Εκθεσιακός σχεδιασμός κατά τον Μοντερνισμό
Η «νέα μουσειολογία» και ο μεταμοντερνισμός
Εκθεσιακός σχεδιασμός και κτίρια μουσείων

Οι συνέπειες στον κτιριακό σχεδιασμό μουσείων

5. Πολιτισμο-κεντρικά σχόλια και ερωτήματα

Κριτική της κτιριολογικής οπτικής, η αρχιτεκτονική ως αναπαράσταση, αρχιτεκτονικός πολιτισμός και γλωσσολογική αναλογία

Η πολιτισμο-κεντρική οπτική:
Επίπεδο κοινωνικής πρακτικής
Επίπεδο ιδεολογίας, στίλ
Ιδεολογία και στίλ του μουσείου στην νεωτερικότητα
Ένα εμβόλιμο σύγχρονο παράδειγμα

Τελικά σχόλια

Δύο (συν μία) υποθέσεις εργασίας
Επιστροφή στις αρχικές ερωτήσεις

Βιβλιογραφία

Ευρετήριο ονομάτων

Πηγές εικονογραφικού υλικού
